

Sy-li spěwał,
Pilnje džěłať,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócný
Napoľ mócný
Lubosé ma;
Bóh pak swěrný
Přez spar měrný
Čerstwosé da.

Njeh ty spěwał
Swěrnje džěłať
Wšědne dny;
Džeň pak swjaty,
Dušl daty,
Wotpočá ty.

Z njebjes mana
Njeh ól khmana
Žiwnosé je;
Žiwa woda,
Klž Bóh poda,
Wokrew će. F.

• Sserbske njedželske łopjeno. •

Budyschin

12. augusta 1928

Bauzen

Čištoč a nakład Čsmolerjez knihcizicžernje a kniharnje sap. družst. s wobm. rač. w Budyschinje.
Wuřhadža łóžbu řobotu a plačži bčrtlětnje 108 stotnych pjenjeřlow.

10. njedžela po řwjjatej Trojizy.

Łut. 13, 31—35.

Jesuf na měřtnje, hdžež runje pšhebnwasche, wučješche a duchakhorňch hoješche To bě Herodasch, rjeřch tamneje krajinny řhonik. Dokelž bě řhabławny čłowjek, kiž by Jesuřa pať rad wohładať, pať jeho hiřhcze radřcho ř wonkach řwjjateho kraja widžať, njewjedžesche, řšto čžinicž. Wojořcz, řo je Jesuf wot morwynch pořtanjenn řhečženik Jan, kotremuž běřche hłowu řczal, jeho řcherjesche. Tuž běřche řo se řariřejřliimi řpřhecze- liť, kotřž teř Jesuřa wotřronicž pytaču, a jim radžiť, řo by- chu to čžinili. To bě jeho leřcz, a leřcz řariřejřliich bě, řo Je- suřej nětko radžachu: Wuńdž, přhetož řherodasch čže čže řkón- zowacz! Jesuf, kiž wobej řtronje řnajeřche, měješche dořcz přhicžinn, řherodascha liřchku mjenowacz. Tořame mjeno mó- řachu řariřejřny teř řebi plačžicž dacž.

Jesuf řo we řwojim džěle molicž njeda, wón dale wu- čješche a hoješche, kař řebi to jeho wot Boha pořtajene powo- řanje řadařche. „Moja ředž je ta, to běchu něhny jeho řłowa byťe, řo bych čžinil tu wolu teho, kiž mje pólkať je a dořonjať jeho řkutť.“ Wni wokomil přjedny nochze řherodaschowu kra- řinu wopuřhcžicž, doniž njeje wuwjedł, řštož ma wot Wótza porucžene. Tu njeje wojořcz přhed namozu, hroženjom, řaje- čžom, morjenjom. Tu mařch dořny přhiřkad ř jeho řłowu: „Njebojcz řo tych, kiž čžělo morja, duřchu pať njemóřa mo- řicž, bojcz řo wjele bóle toho, kiž móže čžělo a duřchu řkajncž do hele.“ Njeřku Jesufowi wučžomniřny pořdžiřcho jeho w tu- řym řłedowali? Njeřku tyřazy řrwawnych řwěđtow řa nim

řchli? řšto bychmy my w tutym padže čžinili? Moje heřko budž:

řa po přhiřkadže řesom řhriřta
Čžu řiwy byčž a čžerpicž tu,
Tať je mi wěczna řbóžnoscz wěřta,
Tuž wot řhriřta řo njehnuju.

ře Jesuf řwoje džělo na dořalnym měřtnje dořonjať, pól- dže horje do řerusalem, přhetož řžane měřto nima wot daw- nych čžadow řem dla morjenja prořetow řrudniřchu řławu, řřiba řerusalem. To je ř přhicžinu, řo řčenik Łukasch řesu- řowu řkóřžbu na řerusalem hižo tudny přhinjeře.

řerusalem, hłowne měřto řidowskeje řemje a we řwojich wnyřnosczach a řastupjerjach hłowu řidowskeho řluda, je řa- mołwite řa přhiřhodny řud: „Wasch dom want puřty wosta- nje.“ Womnyřlimy řebi na hřeči řidowskeho řluda wot tam- neho dnja w puřčinje, řako wokolo řkoteho čželecza řejwasche hacž do dnja, na kotrymž řwojeho najwjeřřcheho prořetu na řolgacze řřhiřowasche, na huřtu njeřwěru přhecžiwu řohu, na njedžať řa Bože dořrotu, na řazpiwanja řesuřoweho pře- dowanja, potom řaczuwamy řłuboku bolořcz, w kotreřž na- řcheho řbóžnikowa řkóřžba wuřlincži: „W wy řcže njehali!“

10. augusta w leřče 70 po řesuřowym narodže Bóh ři- dowřli řud řřłostasche. Dženřa mamy řřładnoscz na to řpomi- nacž. Řomřki nawjedowat řituf řerusalem dořny, řpali, řa- mjeň na řamjenju njewořtaji; wobnyřlerjo řłoda wumřjechu, řo řpaliču, řabichu abo řajachu. řřhicžina wřcheje řakosczje bě: „Wy řcže njehali!“

Řaž řesuř tam dořwójny woła: řerusalem, řerusalem! tať dženřa tudny: Čžitarjo, čžitarjo, wopomil, řšto řo ř twojemu

Božu hodži, wopomni čaš twojeho domachpntanja! To je čaš, hdyž wón se swojim słowom k tebi domoj pschindže. Rak wjele ludzi tola w městach a na wšach jeho ewangelijsa-
zpiwaja, hanja, potkóčuja! Runje kaž je so židowskemu lu-
dej a krajejsi Jerusalemom seschlo, tak móže so tebi seicj.
Jesuž je tež tebje wołal: „Pój sem ke mni, ty spróznny a wob-
czechenny, chzu cze woschewicz!“ Esy jedzynł pschincj? Esy
kurjatko, kotrejž wón pod swoje schidlo hromadži, a njepry-
tašch schit pod jeho schidlom, padnjesh kraholzej do pasorow.
Njedch nam njeplaczi: „Wy scze njedchynli!“

Do jědže a po jědži.

Do jědže:

Božo! pscheczelniwje
Na naš spominašch
A nam luboscziwje
Dary podawašch:
Twoja wšchědna dobrota
Njedch je wot naš khwalena! Hamjeń.

Po jědži:

Božo! twoja wobrada
Je naš woschewika,
Twoja ruka schzedriwa
Je naš našncziwa:
Džak czi wutrobny
Sa to prajimy! Hamjeń.

S zusy dom.

(Pofracžowanje.)

„Wowka, tak bě dha to, jako wašcha rěczka mjes rózemi
běžeshche?“ woprašcha so młody mužiki, hladajo na žórto, ko-
trež so pluskotajo i bliskeje staky žórleshche a mjes wěnzami
njejbjomódreje njesapomnicžki a skotnych wišawkow dale bě-
žeshche. „Bě to tehdy, jako běshche hišchcže jako džěcžo pola swo-
jeho nana žiwa?“

Mike pošmewkowanje hrajesche po starym woblicžu
wowki. Maškajo czižowe wlošny wnuka, rjekny: „Kaž tamle
kwětki njesapomnicžki rěczku wobdawaja, tak je to i našchimi
džěczaznymi lětami, kotrejž smy pola starschich žiwu. Njedch je
to był nětk wješkoty abo srudny čaš, ženje jón cžlowjek nje-
sapomni! Ale róže w tutnych lětach hišchcže njetčžija! Tak
šapocža tež moja rěczka hatle mjes rózemi běžecž, jako ras na
hermanł džěch a našchu kruwu psches D. domoj cžerjach. Na-
dobo so tam i twojim džědom setkach! — Tak husto hacž na
tebje, mój hólčže, pohladam, dopomnju so swojich młodnych
lět. Ty by tola tak na njeho podobny! Ale wón njebě tak
srudny! Wón so tak radny šmėješche! Pšchetož tehdy jako
nam khodžeshche, přjedny hacž mje tu k horje Pleschivez wša,
do swojeho domu, běžeshche tola tež jeho rěczka mjes lutnymi
rózemi.“

„A potom niz wjazny, wowka?“

„Ow, hišchcže dolho došč, šynko! Ale, šlyšchich dha ty,
kaš ptaczki špěwaja? Čžehodla njednrbjaje tež špěwacz? Je
tola nalěčžo! A wone maja so lubo! Na žnjach nješkynschich
wjazy je špěwacz. Ale wone maja šnadž so hišchcže bóle lu-
bo, njedch tež maja staroscžow došč! Tak bě to tež pola naju!
A tola je so namaj, Bohu budž džak, štajnje derje schlo, njedch
mějachmój tež husto jeno šuchi khleb. Naju puczej běšchtaj
nětk džěń wote dnja jedny pucz w dobrych a štych čžachach!

Schtož jeneho sawješeli, to sawješeli wobeju, a ženje njeje
něšchto jenož jeneho bolako! Ale tak dnrbi to tež byčž, mój
šynko! Tohodla je Bóh cžlowjekow štworik jeneho sa dru-
heho! — Tola, to powjedam a powjedam czi ja jene po dru-
him! Hdy ha nětko ty, šynko, šapocžnjesh mi něšchto powje-
dacž? Hacžrunje šmój so nětk hižo tak na so šwucžiloj, jako
by ty tu pola naš wotroštk, nješyn ty mi tola hišchcže ani
šłowczka wo šebi piknył!“

„Njeprašchecže so mje, wowka!“ Młodženz pschitry šebi
woblicžo i rukomaj, so jo wowka njeby widžila. Tola wona
widžeshche, so jeho wutroba bě polna bóla, a tuž šebi myšle-
šche, so je to druhdy dobre, tajku ranu se šłowom wocznicž;
rana wuběhnje, so wucžisczi a wono je lepje. „Moje džěcžo!
Čžehodla njednrbjako ty móž, mi štarej žonje to prajicž?
Wěrnó wšchak je, šchtož šerlušch špěwa:

Lěpje je na horach
Hacž tu pschi cžlowjekach. —
Schtož škoržu, lěš drje šnaje,
Paš nikom' njewubaje! —

Ale hubje twojeje wowki šamtnje džěny abo jutše šmjercž
cžiscže a žple!“

„Ach, niz wšchak, wowka!“ Młodženz kóčžeshche šchědžimžny
ruku. „Ale hdyž wy chžecže wam wupowědam šchto je mje
tam wonkach w šwěcže potrjedhiko a šchtož bych tak rad tu
w domišnje potrjedak!“ Esyndny so k jeje nohomaj a šdychny
i hluboka.

„Wy macže prawo“, šapocža škóncžnje, „cžlowjek njesa-
budže swoje džěczaze lěta njedch šu byle dobre abo njedobre.
Moje njeběchu dobre. — Nan njemėješche ženje čžach sa naš
džěcži. Sa žny tydžěń bychmy jeho jenož pschi jědži abo na
nóz wohladali. Njedželu pschithadžachu jeho šnaczi abo wón
khodžeshche k nim. Našcha macž pšokashche a warjeshche žylicžki
džěń sa naš kaž sa tych, kiž k nam k jědži khodžachu. — Schto
dnrbjachmy to my džěcži cžinicž? My so po dróhach wokolo
honjachmy a pschi tym nawuknjechmy to a tamne ške a nje-
dobre. Potom khodžachmy do šchule. Wóšebje ja bych štar-
šcheju hišchcže mjenje wohladał. Rak husto žedžach so, wowka,
po tym, so by mje moja macž maškala a kóschila abo so by
nan troštku se mnu popowjedal. Hdy by so to štaršchimaj
druhdy šastyškalo po domišnje, — šchtož paš so porědko šta-
wašche, — a wonaj nam wopižowaschtaj, kaš štaj w horach
tam wotroškaj, bych ja jeju šłowa takrjež špóžerał. Hižo teh-
dy so rosšudžich: Tute horn dnrbish ty ras wohladacz! To
dnrbish ty! — Ach, pola naš njebě to ženje khwile so lubo
měcz, hacž runje běšchtej štaršchej jara porjadnej a pscheczimo
nam džěczom dobraj. Čžinjeshchtaj šebi šprawnje wjele próžny,
so byšchtaj naš derje wufubłakoj. Moji štaršchi bratšja a
moje štaršche šotry šu jim jich wudawki i džěla hižo šarunali,
jenož ja hišchcže niz. Wonaj chžyšchtaj, so bych ja na lěkarštwo
študowal a potom i lěkarjom był. Nó, to mějach došč cžinicž,
so njebych jim žanych dalšchich wudawkow nacžinił, wóšebje
jako na wyškofu šchulu pschindžech. To je něšchto dobre we
Amerizy, so móže šebi tam štrony cžlowjek sa kótki čžach
wjele šažlužicž. Tak bych šebi w prošdninach pschezo telko ša-
žlužik, kelkož bych triebał. Nětko hdyž šym swoje pruhowanja
cžinił a hižo trožku we swojim powołanju džěkał, chžny, přje-
dy hacž bych so hdyže šažnylił, to žedženje swojich džěczaznych
lět špokojicž — a tak widžicže mje nětko tu k swojimaj no-
homaj šedžo!“

„Schto ty tola powědash, šynko!“ Štara žónka kšěny
i rukomaj. „Ty by lěkarštku šchulu wopntal? A ty móžesh ludži
lěkowacz?“

Młodzeńz ło hmejesche. „To je ło mi hižo w někotrych czechodla padach poradziło. Tohodla móžach hebi něšto sa tuto pucžowanje nalutować.“

„Tuž ło ja potajkim njejsym mylika, mēnjo, so by ty woprawdžity knjes! Ale kak je czi to móžno, ło na našču křudobu swucžić?“

„Wěrcze mi. wowka, njejsym ło ženje hišcže sbožownišchi cžuk hacž tu pola waž! Wy macze tu najstrowišču jědž, dobru wodu, kralowski powětr, a wy, wy macze mje lubo! — Njewěrnjo, wy macze mje lubo?“

„Kak móžesč ty tola dozŕla takle prašecž, luby knytko? Ty tola widžiš a cžujesč, so by mi luby kaž moje džěcžo!“
(Pofracžowanje.)

Je to w twojim domje hinał abo lěpje?

Našče powjedańcžo: „S zwišny dom“, kotrež je sažo Křyština Ronowa napikala, ło spodoba. Wono pak nochze jenož powjedańcžo bycž, i kotrymž by hebi, jo cžitajo, cžak pschecžinik. To tež te tamne tsi tu wosjewjene powjedańcžka Křyštiny Ronoweje nochzedža, kotrež móžesche hebi w Ssmolerjez knihařni a pola duchowneho sa tuni pjenjes jako mału knižku kupicž, mjenujzy: „Wotrocžk“, „Bjes Boha na kwěcže“ a „Spokojene žedženje“. Ně, kóžde i nič a tak tež „S zwišny dom“, ma telko dobrych sornjatkow w hebi, i kotrychž chzedža a móža dobre płodny narošcž.

Cžitaj tola ras, sčtož wnuł kwojej wowzy powěda, haj sčtož ma jej wuškoricž. W Amerizy, w tutym „křwalobnym kraju“, je sa kwoje džěcžaze lěta žiwy był, nětko, hdyž je hebi pucžowaniski pjenjes sažkužik, je spokojik kwojeje dušče žedženje, je pschischoł dom do domišny starscheju, i wowzy, a i jeje nohomaj tam ředži w krašnym lěku domišny — a řorži. A na cžo? Sstřisč, sčto praji:

„Moje džěcžaze lěta njeběchu dobre. Nan njemějesche ženje cžak sa naž džěcži. Sa zny tydžen bychmy jeho jenož pschi jědži abo na nóz wohladali . . .“ Tola cžitaj tam kam hišcže ras, sčto wo nanje pišče a wo macžeri. Je to we twojim domje hinał abo lěpje?

Je tam „mamon“ — a na wšchem pošledku je to mamon! — tak i knjesom, so to ničžo abo jenož něšto řnadne šbytkne wostała sa to, sčtož tola to lěpsche, nadobnišče, sa to, sčtož tola po prawom našče žiwjenje, našče sbožo bycž chze? Tuto praščenje steji psched hrodom kaž burškim domom, kaž psched křěžku. Wšchudžom tam bydla tola cžłowjekojo je žiwej njeřmjertnej dušču. A wšchudžom tam bydli i nim řobu to žedženje po sbožu. Młodži, starschi, wulzy, mali, wšchitkim je saforjenjene jenał to žedženje: „So bych sbožowny był!“ A niz jenož: „So bych kam sbožowny był“, ně, tak křudusčy tola njejsu, kofsiž tam bydla, „so bychmy my tu wšchitzy sbožowni byli!“ W tutym žedženju řu pschesjene. A: „So bychu našče džěcži sbožowne byle!“ to je to wořebite mjesnimi.

Tamnaj starscheju staj zyle wěcže tež tuto žedženje mětoj, staj spytałoj, to kwoje je wšcheju mozu dokonjecž, so by ło dopjelniło. A tola: „Moje džěcžaze lěta njeběchu dobre!“ t. r. sbožowne. A cžehodla niz? Tohodla, dofelž cžłowjek njebudže sbožowny a njemóže sbožowny bycž, dołhož ło tuto sbožo řkožuje na cželne, sachodne, semiske kubka a mozy a bohatstwa. S tym řnadž je jeho řwonkowny cžłowjek spokojeny we kwojich pschecžach a řadanjach, ale jeho řnutskowny cžłowjek to njeje, ta wutroba, ta dušča to njeje, a tak zny cžłowjek niz.

A cžehodla niz? Tohodla niz, dofelž to dušču, tu wutrobu njewohřewa, njeswjekela, njespokojja, ani řkoto a purpur ani hród a bohaty dom, ale lubošč, jenož lubošč, kotraž i wutroby wuřhadžejo pyta wutrobu a ju wofšchemja, lubošč a wšchitke te wobsbožaze mozy, kotrež i njeje pofhadžeja, i njej we wutrobje řydlja.

Wo cžim dha je ło ředžil tutón młodzeńz jako male džěcžo, jako řchuleř, jako hotowny cžłowjek? Cžitaj, a daj hebi prajicž, sčto je to było. A ty, by ty ło řam tak abo podobnje tež ředžicž dnrbiak a je twoje ředženje wostało njespokojene? Móžesč ty řnajmjeńšča i nim řobu cžucž? Abo by ło řam swucžik na to, řwoje ředženje wobmjesowacž na řwětnje a řwět a řwoje sbožo tež? To njejsu ani dobre džěcžaze lěta, ani dobre lěta dorosčženeho!

A niz jeno, so ło na džěcžoch telko řkomdži! Kak je to mjes dorosčženy, mjes řwójbnym, mjes pschiwusnym? Njeje tak, so cžłowjekojo njejsu křudži, ale so ło cžinja křudži, so njejsu njesbožowni, ale so ło cžinja njesbožowni i tym, so njewužiwaja to bohatstwo tnych mozow, kotrež je Bóh tón Knjes jim do dušče a wutroby položik, ale ło spokojaja se bohatstwom tnych kubkow, kotrež je Bóh tón Knjes nam dořktoła wokoło naž pschihotował.

Ale tež lubošč macžerna, kotraž ło jako ta najwjetscha, najřplnišča, najřwěrnjšča křwali, njesamóže to pošlednje spokojenje cžłowjekej pschinjesč a ju zyle sbožownu řcžinicž. To samóže jenicžy lubošč Bóža. Sbožowna ta dušča hacž, hdyž je bohata na lubošč i Bóhu, sbožowna tež tehdy, hdyž křuda na řwonkownym, jemškim. A jenož tehdy staj starscheju wšču kwoju winowatošč cžiniłoj, hdyž řu džěcžo nawucžikoj, pntacž spokojenje ředženja po sbožu w Bóhu, a hdyž staj džěcžu byłoj řameju widowny pschiklad sa to.

Je to w twojim domje tak? A by tyřazam tajki žiwy pschiklad, njech by muž abo žona, młody abo řary?

Našch cžak je wuwolany jako „njesbožowny cžak“. Je wón to woprawdže? Abo njeje wón to bóle jako tajki „wuwolany“? A dozŕla, tón cžak to njeje. Czi cžłowjekojo to řu! A woni cžinja řamnych ło njesbožownych a druhich a tak tež „tón cžak“.

A cžehodla? Cžitaj tu našče powjedańcžo, ty namakašch we wšchelakim wotmołwu na to tam i Ameriki a tam i hětki pschi horje Wlešchewez. A hdyž nimo toho hišcže cžitaj: „Spokojene žedženje“, „Bjes Boha na kwěcže“ a „Wotrocžk“, czi zyle wěcže wjele pschipadnje a nadpadnje.

Žyřkej a řtat.

— **Bruska a řpěwnik sa řchulste džěcži.** Křesčcijanszy starschi běchu ło nabořeli, so by wyschncž se řchulow wotřtonika řerluřch a duchowny řpěw a ło tohodla sažo a sažo na wyschnošč wobrocžili. Ministerium sa rowucženje je wotmołwilo, so jeje „Richtlinien für den Musikunterricht in den Volksschulen“ to nochzedža. Hdyž pak to nětko hebi wěž bliže wobhladašch, řo dohladašch, so je to trořchu hinał. ředny i tnych, kotryž je tamne „Richtlinien des Ministeriums“ řobu wudžekak, profesor Fritz Jode, je wudał řpěwnik sa ludowe řchule, kotryž mjenuje „Der weltliche Musikant“. — Dnrbišch prajicž, so je mjeno hižo zyle „pschihódne“. — Ministerium bě piřakło wo „starker Berücksichtigung des christlichen Liedergutes“. Tamny řwětny musikanta ničžo wo tym njewě. We knižy njeje tež jenicžkeho řerluřcha. S tym, so ło řřiha, je wšcho, sčtož někak po nabořinje řlincži, wotřronjene. Kak řu

